Bronius Dakanis

Vatušių (Rietavo) kapinynas

Vadovaudamasi Rietavo savivaldybės 2007 metų gruodžio 12 d. sudarytos komisijos sprendimu bei Vatušių radimvietės (žmonių palaikų) Rietavo mieste archeologinio žvalgymo paveldosauginėmis išvadomis, IĮ „Senų senovė“ atliko archeologinius tyrimus Vatušių senųjų kapinių – spėjamo kapinyno (Rietavo miestas) vietoje. 2007 m. gruodžio 10 d. UAB „Plungės lagūnai“ kasant tranšėją vandentiekio ir kanalizacijos vamzdyno paklojimui Rietavo miesto Vatušių gyvenvietės V dalyje, kelio – Pievų gatvės vietoje, į V nuo namo 38 aptikti žmogaus griaučiai.

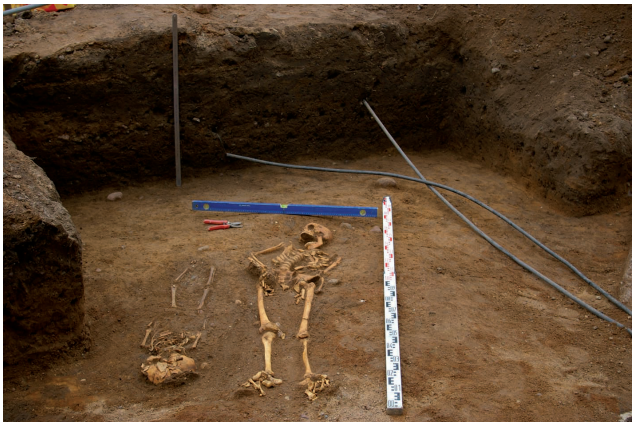
Radimvietės archeologinių tyrimų metu suprojektuotos vandentiekio ir kanalizacijos linijos vietoje Š–P kryptimi ištirtas apie 65 m^2 plotas (16 m ilgio ir 3,1–5 m pločio). Ploto P gale, 58–63,5 cm gylyje aptikti 3 mirusiųjų kapai bei kapų liekanos ploto V pusėje, ties jo viduriu ir nustatyta, jog vieno mirusiojo (paauglio) kapas, buvęs apie 1,5–2 m į P nuo išlikusių kapų, suardytas kasant tranšėją.

Ištirti kapai yra dviejų suaugusiųjų ir vaiko (1–2 pav.). Suaugusieji laidoti skirtingomis kryptimis – galvomis į R (100°) ir V (280°), o vaikas – galva į R (90°), priešingai, nei šalia iš ŠR pusės palaidotas suaugusysis. Mirusieji laidoti ant nugaros, ištiestomis kojomis, rankomis, sudėtomis šalia juosmens (vaiko kapas) arba dešiniosiomis, sulenktomis buku kampu ir padėtomis dešinėje juosmens pusėje (palaidotojo galva į R, kurio kairiosios rankos sritis jau buvo sunaikinta). Kapuose įkapių neaptikta.

Archeologiniai radimvietės tyrinėjimai parodė, jog toje vietoje – Jūros upės aukšto dešiniojo kranto šlaite, galbūt buvusiame, jau

1 pav. Kapas 1 iš Š pusės. B. Dakanio nuotr.
Fig. 1. Burial 1 from the N.

2 pav. Kapai 2 ir 3 iš PR pusės. B. Dakanio nuotr.
Fig. 2. Burials 2 and 3 from the SE.

nukastame kyšulyje, galėjo būti kapinynas. Kad tai ne Antrojo pasaulinio karo metų kapai, kaip pradžioje teigė kai kurie vietiniai gyventojai, rodo tai, jog čia aptikti ir paauglio bei vaiko kapai, mirusieji ne užkasti, bet palaidoti, o griaučiai sunykę, ypač vaiko.

Kadangi kapų datavimui įkapių neaptikta, jie turėtų būti ankstyvesni, nei netoli, tik už 600 m į P esančios Vatušių senosios kapinės.

0 5 cm

3 pav. Žiestų puodų, puoštų banguotu ornamentu, šukės iš šurfo, tirto Vatušių senovės gyvenvietėje. B. Dakanio nuotr.

Fig. 3. Sherds of thrown pots decorated with a wavy design from the test pit excavated at the Vatušiai old settlement.

0 5 cm

4 pav. Žiestų puodų šukės iš Vatušių senovės gyvenvietėje tirto šurfo. B. Dakanio nuotr.

Fig. 4. Thrown pot sherds from the test pit excavated at the Vatušiai old settlement.

Tai, matyt, liekanos arba chronologiškai vėlyvesnė tąsa spėjamo Rietavo kapinyno, kurio maždaug II tūkst. pirmąja puse datuojamų dirbinių (degusios jų liekanos ir sveika pasaginė segė) 2005 m. aptikta į Rietavo formuojamą aikštę XIX a. viduryje atvežtame smėlyje. Be to, mirusieji ištirtuose kapuose laidoti ne pagal krikščioniškus papročius – ne R–V ar sudėtomis ant krūtinės rankomis.

Kapinynas toje vietoje sunaikintas iš jo įvairiu metu kasant žvyrą ir smėlį, matyt, jau nuo XIX a. vidurio, pastačius per Jūros upę tiltą (intensyviausiai kastas tiesiant Žemaičių plentą per upės slėnį ir sovietiniais metais). Kapai išliko tik pašlaitėje įrengto kelio, kuriuo buvo išvežamas gruntas, vietoje. Šio kapinyno kapų dar gali būti išlikusių šlaito viršutinėje dalyje, kuri išlikusi nenukasta.

Žvalgant radimvietės aplinką ir ieškant daugiau kapinyno požymių, šlaito į Jūros slėnį viršuje, pakrantėje aptikta daug XVI (?)–XVIII a. archeologinių radinių: žiestų (ir lipdytų?) puodų šukių, puodyninių koklių fragmentų, keramikinės keptuvės kojelės dalis, geležinė bato pasagėlė, cilindrinės spynos raktas ir kitokių, būdingų senovės gyvenvietei (kaimavietei ar dvarvietei) (3–4 pav.).

Vatušiai (Rietavas) cemetery

In digging a trench on 10 December 2007 in order to lay water main and sewer lines on the route of a road in the W part of the Vatušiai settlement in the city of Rietavas, human bones were discovered to the W of Pievų St. 38. During the investigation of the find site, an area of about 65 m^2 was excavated at the site of the planned water main and sewer lines. At the S end of this excavation, 3 human inhumations were found at a depth of 58–63.5 cm (Figs. 1–2). Another burial was disturbed during earthwork. The burials were without grave goods. They are probably the remains of Rietavas cemetery, which was destroyed in the mid-20th century. In searching for the remains of this cemetery only finds from the 16th (?) – 18th-century settlement were discovered: pottery (Figs. 3–4) and 'pot-shaped' stove tile *(Topfkachel)* sherds.